

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Kappaleessa 2.1.3 Ympäristöön liittyviä muutostekijöitä ei tunnisteta ilmastonmuutoksen vaikutuksia metsäluontoon ja metsän hyödyntämisen tapoihin. Lisäksi kansallisessa strategiassa olisi tarkoituksenmukaisempaa kuvata, kuinka globaalit megatrendit kuten luontokato tai ilmastonmuutos näkyvät juuri Suomen metsissä.

Kappaleessa 2.2.1 Kansainväliset politiikat tulisi mainita myös YK:n ja EU:n biodiversiteettisopimukset, sekä Pariisin sopimus ja EU:n ilmastotavoitteiden velvoitteet, joissa molemmissa metsien hiilinieluilla on merkittävä rooli.

Kappaleessa 2.2.6 Metsätalous mainitaan joitakin ilmastonmuutoksen vaikutuksia metsiin. Suomen etelä- ja pohjoisosissa ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat erilaisia. Kymenlaakso on ensimmäisenä maakuntana laatinut ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelman, Ilmastokestävä Kymenlaakso, jossa todetaan mm. että Kymenlaaksossa roudattomat talvet yleistynevät huomattavasti, millä on suora vaikutus metsätalouteen. Strategialuonnoksessa mainitaan ilmastouhkana myös kesien kuivuuskausien yleistyminen, jonka yhteydessä mainitaan, että se saattaa pidentää sulan maan korjuuaikaa etenkin etelässä. Sulan maan korjuuajan pidentyminen liittyy kuitenkin enemmän syksyn pidentymiseen ja talven lyhentymiseen. Kesien kuivuuskausien yleistyminen puolestaan altistaa metsät ja muut luonnon ekosysteemit ja yhteiskunnat pitkittyneellä kuivuudelle ja metsäpalariskeille. Nämä vaikuttavat suoraan metsien talouskäyttöön, mutta etenkin luonnon monimuotoisuuteen. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulisikin ennakoida nykyistä paremmin Kansallisessa metsästrategiassa.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Strategialuonnoksessa ”Kestävä kehitys määritellään kasvutilinpidossa sellaiseksi, joka tyydyttää nykyisen sukupolven tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.” Kymenlaakson liitto huomauttaa, että tämä on kovin kapea näkemys kestävästä

kehityksestä. Esimerkiksi Suomen YK-liiton mukaan sukupolvien tasa-arvon lisäksi kestäväan kehitykseen ”liittyy olennaisesti ajatus planeetan rajoista. Ihmisen toiminta on sopeutettava maapallon luonnonvaroihin ja luonnon kestokykyyhin.” Suomen metsien kohdalla tämä ei koske siten pelkästään raaka-aineita, vaan myös mitä suurimmissa määrin luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä hiilinielujen ja -varastojen turvaamista.

Strategialuonnoksessa ehdotetaan visioksi, että ”Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla; metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä; vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä; vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.” Tavoitteet ovat sinällään kannatettavia, mutta keskeistä on, millaisia toimia strategiassa ehdotetaan kullekin päämäärälle. Tässä strategialuonnoksessa ehdotetut konkreettiset toimenpiteet ovat kuitenkin painottuneet etenkin metsätalouden kasvun turvaamiseen, mikä on tärkeää, mutta muille tavoitteille ehdotetut toimet ovat ohuita ja niiden vaikutukset vaikeasti arvioitavia.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Neljälle vision päämäärälle on asetettu tavoitteita. Ensimmäinen päämäärä, kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla sekä metsien aktiivinen, kestävä ja monipuolinen käyttö, sisältää neljä tavoitetta. Nämä ovat: metsiin perustuva liiketoiminta monipuolistuu ja kasvaa; proaktiivinen ja tehokas yhteistyö sekä vaikuttaminen EU- ja kansainvälisissä prosesseissa tukevat metsäalan toimintaedellytyksiä; sujuva hallinto ja toimiva infra luovat ennakoitavan ja kannustavan toimintaympäristön; toimivat markkinat turvaavat raaka-aineiden ja palveluiden saatavuuden.

Metsiin pohjautuvan liiketoiminnan monipuolistaminen on ehdottoman kannatettavaa, ja tukee myös Kymenlaakson maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian resurssiviisaan bio- ja kiertotalouden tavoitetta. Lisäksi esimerkiksi vapaaehtoisten kotimaisten hiilimarkkinoiden kehitystä olisi syytä ennakoita. Tämä laajentaisi metsänomistajien ansaintamahdollisuuksia metsillään ja tukisi Kansallisen metsästrategian monimuotoisuustavoitteiden täyttymistä.

EU-vaikuttamisen kohdalla olisi syytä pyrkiä vaikuttamaan myös siihen, että edistetään metsien monimuotoisuutta sekä hiilinieluja ja -varastoja tukevaa politiikkaa, sillä nämä tavoitteet on tässäkin strategialuonnoksessa moneen kertaan mainittu.

Toisen päämäärän, metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä, tavoitteet ovat: metsien käyttö on tavoitteellista ja se perustuu tietoon sekä metsänomistajien aktiivisiin päätöksiin; aktiivinen ja monipuolistuva metsänhoito lisää metsän kasvua ja tukee ilmastonmuutoksen hillintää. metsänomistajille ja toimijoille suunnatut palvelut sekä kannusteet tukevat aktiivista, kestävästä ja monipuolista metsien käyttöä, huomioiden maakunnalliset erityispiirteet; metsien tarjoamat ekosysteemipalvelut lisäävät ihmisten hyvinvointia ja luovat uusia ansaintamahdollisuuksia.

Kymenlaakson liitto katsoo, että on tärkeää, että metsäpolitiikka pohjautuu tutkittuun tietoon, joka kattaa metsien kasvuun liittyvien näkökulmien lisäksi myös luonnon monimuotoisuuden, ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä metsien hiilinielujen ja -varastojen kokonaisvaltaisen tarkastelun. Koska yksityiset metsänomistajat omistavat valtaosan Etelä-Suomen metsistä, on tärkeää, että myös heille on tarjolla tieteeeseen perustuvaa ja monipuolista tietoa eri metsänhoitotavoista.

Maakunnallisten erityispiirteiden huomioiminen on myös kannatettavaa. Esimerkiksi Kymenlaaksossa on ollut Suomen mittakaavassa laajoja kirjanpainaesaasiintymiä, luonnonsuojelualueita on vähemmän kuin Etelä-Suomessa keskimäärin ja Kymenlaakson yhtenäiset metsäalueet ovat tärkeä viheryhteys Fennoskandian vihervyöhykkeessä.

Kolmas päämäärä, metsien elinvoimaisuuden, monimuotoisuuden ja sopeutumiskyvyn vahvistaminen sisältää tavoitteet: käännetään talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuuskehitys elpymisuralle; vahvistetaan metsien ilmastokestävyyttä ja hallitaan tuhoriskejä; hallitaan metsätalouden aiheuttamia ympäristöriskejä. Tässä tulisi tukeutua EU:n ja kansallisen luonnonsuojelun tavoitteisiin, ja asettaa tarkkoja tavoitevuosia metsien monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi. Monimuotoinen metsäluonto edistää myös sopeutumista muuttuvaan ilmastoon, ja on siten myös metsäteollisuuden ja metsänomistajien etu. Tavoitteena mainitaan metsätalouden aiheuttamien ympäristöriskien hallinta. Tämä on kannatettavaa, mutta tätä tulisi konkretisoida tarkentamalla, mitä riskejä halutaan hallita.

Kolmas tavoite on tiedolla johtamisen ja osaamisen vahvistaminen metsäalalla. Tähän ehdotetut tavoitteet ovat: laadukas tutkimus, kehittyvä paikkatieto ja tiedon käytettävyys luovat vahvan tietopohjan päätöksenteolle ja ennakoinnille; metsäalan osaaminen on monipuolista, vastaa muuttuviin tarpeisiin ja hakeutuminen metsäalan ammatteihin kasvaa; viestintä ja vuorovaikutus lisäävät metsien käytön, metsäympäristön ja metsäkuulttuurin ymmärrystä yhteiskunnassa ja erityisesti nuorten keskuudessa.

Osaamisen parantaminen ja ennakoiminen on kannatettavaa, mutta tässä tulisi huomioida paremmin aiemmin strategiassa esitetyt globaalit megatrendit. Ennallistaminen tulee yleistymään, ja tähän liittyen on osaamista ja tekijöitä auttamattoman vähän. Tähän osaamistarpeeseen tulisi ehdottomasti panostaa, ja ennallistaminen myös monipuolistaisi maaseutujen elinkeinomahdollisuuksia. Lisäksi ennallistamisen vaikutuksista hiilinieluihin ja -varastoihin tarvitaan lisää tietoa, ja tämä tulisi nostaa keskeisenä tietotarpeena myös Kansallisessa metsästrategiassa. Samaten ennallistamisen vaikutus mm. vesienhoidon tavoitteeseen saavuttaa vesistöjen hyvä tila vuoteen 2027 mennessä sekä kuivuuden torjuntaan ja ravinnevalumien ehkäisyyn tulisi selvittää.

Toinen tulevaisuuden trendi, johon olisi syytä jo varautua, on hiilikompensaatiomarkkinat. Tällä hetkellä vapaaehtoista kompensatiota tehdään lähinnä Suomen ulkopuolelle, mutta hiilimarkkinoiden ennakoiminen myös kotimaassa olisi syytä aloittaa jo nyt. Se toisi lisää mahdollisuuksia metsänomistajille, minkä lisäksi sen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen lienevät myönteisiä.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Huomioita lukuun 4.1 Hankesalkku

Edeltävissä luvuissa on käyty läpi metsiin liittyviä tavoitteita ja päämääriä, joihin pyritään hankesalkun toimien kautta. Hankesalkun kolme kärkihanketta ovat metsien kasvu, elonkirjoja talousmetsissä ja metsäalan uudistuminen. Samalla kuitenkin todetaan, että ”hankesalkku ei ole tarvittavien toimenpiteiden kattava luettelo. Esitettyjä toimenpiteitä tarvitaan erityisesti metsästrategian päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi.” Toimenpiteissä ei myöskään ole pääsääntöisesti mainittu toteuttajatahoja tai rahoitusta. Muualla strategiassa todetaan, että

toimenpiteille ei ole vielä korvamerkattua rahaa, ja että pääosa työstä tehdään virkatyönä. Tämä syö ehdotettujen toimenpiteiden uskottavuutta.

Huomioita lukuun 4.2 Kärkihankkeet

Metsien kasvu -kärkihankkeen tavoite on lisätä metsien hiilensidontaa ja puuntuotosta. Hiilinielujen sijaan tulisi tarkastella metsään ja maaperään sitoutuneen hiilen kokonaistasetta. Hiilinielujen vahvistamiseksi ehdotetaan keinoksi metsäpinta-alan lisääminen. Tämä on jossain määrin mahdollista, mutta ottaen huomioon ennallistamisen ja ruoantuotannon tavoitteet lienee vaikutus Suomen kokonaishiilitaseeseen vähäinen. Metsäpinta-alan lisäämiseksi ehdotetaan vaikuttamista alueidenkäyttötavoitteisiin ja kaavoitukseen. Kymenlaakson liitto kuitenkin huomauttaa, että alueidenkäyttötavoitteiden ja kaavoituksen avulla ei pääsääntöisesti ohjata metsitystä. Niiden keskeisimmät tavoitteet ovat hyvän elinympäristön ja kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen. Sen sijaan kaavoituksella voidaan edistää mm. tärkeiden maakunnallisten sini-viheryhteyksien tunnistamista, kuten Kymenlaakson maakuntakaavassa 2040 tehtiin. Suotavaa olisikin, että jo kaavoissa olevat ekologisten yhteyksien merkinnät huomioitaisiin myös alueellisessa metsäneuvonnassa ja metsänhoidonsuunnittelussa.

Hiilinielujen lisäämiseksi ehdotetaan myös metsänuudistamisen toteuttamista laadukkaasti ja viipymättä. Kun tavoitteena on hiilinielujen lisääminen, tulisi ennemminkin puhua laadukkaasta taimikonhoidosta ja ensiharvennuksista, sillä metsän uudistaminen avuhakkuilla ei ole hiilinielujen ja -varastojen näkökulmasta kannatettavaa. Kun päätehakkuita tehdään, olisi hiilinielujen kannalta järkevää nostaa toimenpiteeksi metsien kiertoajan pidentäminen.

Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihankkeessa ”kehitetään luontoarvoihin pohjautuvia kustannustehokkaita keinoja metsien monimuotoisuuskehityksen kääntämiseksi elpymisuralle. Hankkeessa vahvistetaan menetelmien osaamista ja käytäntöön vientiä. Kärkihankkeen toimenpiteillä kehitetään vesiensuojelumenetelmiä ja vahvistetaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman mukaisesti metsien ilmastokestävyyttä ja sopeutumiskykyä.” Tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niiden saavuttamiseksi ehdotetut toimenpiteet perustuvat lähinnä markkinalähtöisyyteen, kehittämiseen, vahvistamiseen, selvittämiseen ja arvioimiseen. Metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtymisen lopettamiseksi on olemassa tutkimukseen perustuvia toimenpiteitä, joita ei ikävä kyllä tuoda tässä esille. Tärkeimpiä näistä olisivat vanhojen metsien ja metsien arvokkaiden elinympäristöjen rajaaminen kokonaan hakkuiden ulkopuolelle, turhien ojitusten patoaminen sekä jatkuvan kasvatuksen edistäminen. Kärkihankkeen toimenpiteeksi ehdotetaan METSO- ja Helmi-ohjelmien laajentamista, mikä on kannatettavaa, mutta ei ole kansallisiin ja kansainvälisiin monimuotoisuustavoitteisiin nähden riittävää.

Muita ehdotettuja toimenpiteitä ovat ”selvitetään ja tuodaan markkinalähtöiset ja sopimukselliset keinot mukaan vaihtoehtovalikoimaan; kehitetään vapaaehtoisten ekologisten kompensatioiden toimintamalleja; luodaan menetelmiä tuotetun ympäristöhyödyn osoittamiseen; edistetään monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen tuottamista.” Kymenlaakson liitto huomauttaa, että ehdotukset kaipaavat konkretiaa. Luonnonmonimuotoisuuden edistäminen markkinalähtöisesti ei ole kestävä näkökulma luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseen. Metsänomistajille maksettavat korvaukset arvokkaiden kohteiden säilyttämisestä esimerkiksi Metka-järjestelmän kautta olisi paljon konkreettisempi toimenpide. Ekologisen kompensatian osalta on tärkeää huomioida, että sen tulisi olla viimeinen vaihtoehto, ja tavoitteen tulee olla hävittämättä arvokkaita luontokohteita. Sen sijaan tulisi ennakoida uusia luonnon monimuotoisuuden edistämisen tapoja, kuten eliöiden avustettu leviäminen ja uhanalaisten luontotyyppien yhteyksien vahvistaminen ja luominen.

Metsäalan uudistuminen -kärkihankkeessa ehdotetaan mm. paremman paikkatiedon soveltamista metsäalalla, mikä on kannatettavaa. Metsäalan uudistumisen tarpeissa tulisi lisäksi tunnistaa jo aiemmin tässä lausunnossa esiin tuodut ilmastonmuutoksen hillinnän ja monimuotoisuuden näkökulmat. Suomi on metsätalouden edelläkävijämaa, ja jos sellaisena haluamme pysyä, on ilmastokestävä ja luonnon monimuotoisuuden huomioiva metsätalous saatava nykyistä vahvemmin valtavirraksi, ja tähän tulisi panostaa nykyistä enemmän. Esimerkiksi puun kaskadikäytön edistäminen olisi toimiva keino lisätä resurssitehokkuutta ja korkeampaa arvonlisää. Se olisi myös kiertotalouden mukaista ja ennakoisi myös EU-tasolla suunnitteilla olevia politiikkalinjauksia.

Yhtenä metsäalan uudistumisen toimenpiteenä ehdotetaan metsäalan kädenjäljen laskemista. Jotta kädenjälkeä voidaan tarkastella ja hyödyntää osana viestintää, tulisi samalla laskea myös metsäalan ympäristö- ja hiilijalanjälki.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Kansallisen metsästrategian luonnoksessa ei tunnisteta metsien painoarvoa osana Suomen kansallista ilmastopolitiikkaa. Suomi on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä, ja tavoitteeseen pääseminen riippuu päästövähennysten lisäksi hiilinieluista, joista valtaosa on metsiä. Metsien hiilinielujen lisäksi on ehdottoman tärkeää tarkastella hakkuiden merkitystä kokonaishiilitaseelle. Vaikka nuori metsä kasvaa nopeasti, menee vuosikymmeniä, että siihen on sitoutunut hakkuissa menetetty hiilimäärä, etenkin kun valtaosa Suomen metsäteollisuudesta on lyhytikäisten tuotteiden valmistusta. Ilmastonmuutoksen hillinnällä on kuitenkin kiire, joten vuosikymmenien viive hiilinielujen palautumisessa ei ole kestävää. Se ei myöskään edistä sukupolvien tasa-arvoa, joka nimettiin tässä strategialuonnoksessa kestävä kehityksen ytimeksi. Jos metsiä hakataan paljon nyt, on tulevana vuosikymmeninä vähennettävä päästöjä nyt ennakoitua enemmän. Etenkin länsimaissa helpoimmat ja halvimmat päästövähennyskeinot ovat jo käytössä, joten ilmastotavoitteiden saavuttaminen tulee seuraaville sukupolville yhä kalliimmaksi, jos hiilinielua ja -varastoja ei saada tukemaan ilmastonmuutoksen hillintää.

Moni ehdotetuista Elonkirjoa talousmetsissä -hankkeen toimenpiteistä ovat vapaaehtoisuuteen ja neuvontaan perustuvia. Kymenlaakson liitto huomauttaa, että näin on ollut jo kauan, ja tätä kautta ei ole saatu pysäytettyä monimuotoisuuden köyhtymistä. Kuten tämän vuoden hiilinielulaskennan ennakkotiedoista selvisi, nämä keinot eivät myöskään ole taanneet metsien kestävä käyttöä ilmaston näkökulmasta, sillä metsistä on ensimmäistä kertaa tullut hiililähde nielun sijasta.

Strategialuonnoksessa ehdotetaan, että ”tavoitteiden seurantaan laaditaan mittaristo kuvaamaan yleistä metsäalan kehitystä, strategian onnistumista ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.” Tämä on kannatettavaa, mutta mittaristo tulisi kuvata tarkemmin, jotta sen tarkoituksenmukaisuutta olisi mahdollista arvioida lausuntovaiheessa. Strategian seuranta tehtäisiin Metsäneuvostossa. Kymenlaakson liitto pitää tärkeänä, että metsäalaan, hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita tarkastellaan kokonaisuutena ja että niiden saavuttaminen huomioidaan tasavertaisesti. Tärkeitä mittareita ovat mm. metsien hiilitaseen muutokset, luonnon monimuotoisuuden kehittymistä, luonnonhoitotoimenpiteitä sekä metsien puulajisuhteita ja erikäisyyttä kuvaavat mittaristot. Tärkeää on, että metsien käytön kokonaiskestävyys ekologisen kantokyvyn rajoissa on tärkein strategian mittari. Esimerkiksi Dasguptan luontopääomaa käsittelevässä raportissa tunnistetaan tarve tuoda luonnon monimuotoisuus osaksi taloudellista ja

poliittista päätöksentekoa yhä vahvemmin. Tämä tulisi näkyä myös rahoitusjärjestelmissä, mukaan lukien metsäalalle jaettavissa tuissa.

Kymenlaakson liitto huomauttaa, että strategialuonnoksen yhteydessä lausunnoille toimitettiin vain lyhyt vaikutusten arvioinnin yhteenveto, ja kattava vaikutusten arviointi on luettavissa vasta lausuntokierroksen jälkeen. Kymenlaakson liitto pitää tätä vakavana puutteena ja huonona politiikan valmisteluna. Vaikutusten arvioiden puuttuminen vaikeuttaa ehdotettujen toimenpiteiden vaikutusten arviointia lausunnonantajan näkökulmasta. Tässä lyhyessä yhteenvedossa tuodaan kuitenkin esiin joitakin tässä lausunnossa mainittuja seikkoja. Monimuotoisuuden osalta todetaan, että ”ekologisten vaikutusten osalta monet toimenpiteet olivat vielä sellaisessa vaiheessa, että niiden arviointi ei ole mahdollista. Joillain toimenpiteillä saattaisi olla negatiivisia ekologisia vaikutuksia, mutta tämä riippuu suurelta osin toteutustavasta ja laajuudesta.” Huolimatta siitä, että ekologisia vaikutuksia ei pystytty arvioimaan toimenpiteiden suurpiirteisyyden vuoksi, todetaan samassa arviointiyhteenvedossa, että ”yhteenvetona voidaan sanoa, että strategian tavoitteet ovat tasapainossa toimenpiteiden kanssa ekologisten vaikutusten näkökulmasta. Eryteisesti kärkihanke Elonkirjoa talousmetsissä sisältää toimenpiteitä, joilla arvioidaan olevan suoria positiivisia ekologisia vaikutuksia.” Lisäksi yhteenvedossa todetaan, että ”kun siirrytään informaatio- ja verkosto-ohjaukseen, heikkenevät mahdollisuudet saada aikaan toimintaa sekä edelleen tuloksia ja vaikutuksia.” Kuitenkin juuri tiedottamiseen, ohjaukseen ja vapaaehtoisuuteen perustuvat toimenpiteet muodostavat valtaosan strategialuonnoksen toimenpiteistä. Kymenlaakson liitto pitää tätä riittämättömänä ottaen huomioon metsien merkityksen kansallisille ilmastotavoitteille, aluetaloudelle sekä luonnon monimuotoisuudelle. Kymenlaakson maakuntaohjelmassa todetaan, että ”Kymenlaakson monipuolinen luonto on turvattava ja nostettava alueen vetovoimatekijäksi.” Perinteisenä metsäteollisuusmaakuntana Kymenlaakso tunnistaa metsäalan uudistamisen tärkeyden, jotta voimme nauttia myös tulevaisuudessa monimuotoisista metsistä ja niiden suomasta talouskasvusta ja hyvinvoinnista.

Hering Frank
Kymenlaakson liitto

Leino Kaisa
Kymenlaakson liitto